Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Aanpak schijnconstructies **en cao-naleving 2014 - 2018**

Schijn-
constructies

Cao-
naleving

Schijn-
constructies

Cao-
naleving

Aanpak schijnconstructies & cao-naleving 2014 - 2018

De Inspectie SZW werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Sommige werkgevers proberen via schijnconstructies de kosten van arbeid te verlagen. Via vaak complexe en internationale constructies zoeken zij de randen van de wet op of gaan daar bewust overheen. Bij schijnconstructies wijkt de werkelijke situatie af van de situatie die wordt voorgespiegeld. Werkgevers omzeilen wet- en regelgeving of bedenken constructies die wettelijk gezien wel mogen, maar die onwenselijk zijn omdat werknemers hiervan vaak de dupe zijn. Zij worden onderbetaald of moeten veel te lang werken. Bovendien leiden deze constructies tot oneerlijke concurrentie tussen bedrijven.

De sociale partners en het Kabinet hebben daarom in april 2013 afgesproken de aanpak van schijnconstructies te intensiveren en het toezicht op de naleving van cao's door sociale partners te ondersteunen. De Inspectie SZW heeft vervolgens het programma "Aanpak schijnconstructies en cao-naleving" ingericht. Het doel hiervan is het detecteren van schijnconstructies en het aanpakken van bedrijven die bewust de regels ontduiken om zo de kosten van arbeid te verlagen. Tevens brengt de Inspectie SZW constructies in beeld die legaal zijn, maar een zeer ongewenst effect hebben op de arbeidsmarkt. Deze signalen kunnen leiden tot aanpassing van wet- en regelgeving en/of beleid.
Het programma ondersteunt ook sociale partners bij het toezicht op de naleving van cao-bepalingen. Sociale partners zijn zelf verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de cao-bepalingen. Zij kunnen de Inspectie SZW echter verzoeken om bij bedrijven een onderzoek in te stellen naar de naleving van cao-bepalingen. Ook kunnen zij een melding doen in het kader van gelijke beloning van uitzendkrachten ten opzichte van vaste werknemers, die werkzaam zijn in hetzelfde bedrijf en vergelijkbaar werk verrichten.

Dit verslag beschrijft de resultaten van het programma "Aanpak schijnconstructies en cao-naleving".

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Inleiding

Bij schijnconstructies wijkt de werkelijke situatie af van de situatie die wordt voorgespiegeld. Werkgevers omzeilen wet- en regelgeving of bedenken constructies die wettelijk gezien wel mogen maar die onwenselijke effecten hebben doordat werknemers in een slechtere positie worden gebracht dan zonder de constructie. Zij worden bijvoorbeeld onderbetaald, illegaal tewerkgesteld of moeten veel te lang werken. Bovendien leiden deze constructies tot oneerlijke concurrentie tussen bedrijven.

De Inspectie SZW heeft in de periode 2014-2018 complexe vormen van schijnconstructies in kaart gebracht en aangepakt. Een ander doel was het signaleren van onwenselijke constructies die met de huidige wet- en regelgeving niet konden worden aangepakt en deze onder de aandacht van het departement te brengen.

De Inspectie SZW werkt bij de aanpak van schijnconstructies samen met externe partners zoals de Belastingdienst, UWV, Sociale Verzekeringsbank (SVB), Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), gemeenten, Koninklijke Marechaussee en politie. Dit betreft zowel operationele samenwerking als samenwerking op het gebied van kennis en intelligence. Ook met sociale partners wordt samengewerkt bij de aanpak van schijnconstructies. Zo wordt periodiek overleg gevoerd met diverse vakbonden en wordt waar mogelijk samen opgetrokken om inzicht te krijgen in bepaalde fenomenen. Door samenwerking met sociale partners en ketenpartners kan de Inspectie SZW malafide werkgevers die zich willens en wetens niet aan de wet houden op diverse fronten aanpakken.

Kennis- en informatieplatform
Schijnconstructies komen voor in allerlei sectoren en in talloze verschijningsvormen. Het verkrijgen van inzicht in de aard en omvang van (schijn)constructies is niet gemakkelijk. Het ligt in de aard van de constructies dat informatie moeilijk of soms zelfs niet te verkrijgen is. Door oprichting van een Kennis- en informatieplatform (KIP) eind 2015, waarin diverse overheidsorganisaties participeren, wordt de vakkennis vanuit de invalshoeken van de verschillende organisaties gecombineerd. Zo kan de aanpak van schijnconstructies zo efficiënt en effectief mogelijk worden vormgegeven. In het KIP werken de SVB, Belastingdienst, IND, UWV en Inspectie SZW samen aan het vergroten van kennis van de aanpak van schijnconstructies. Het KIP doet voorstellen op basis waarvan de deelnemende organisaties individueel dan wel gezamenlijk maatregelen kunnen treffen om een bepaalde schijnconstructie te voorkomen dan wel te bestrijden.
In 2017 is een voorstel opgesteld met betrekking tot constructies met detacheringsverklaringen, in 2018 wordt gewerkt aan een voorstel betreffende verdienmodellen rondom onderbetaling en betreffende gefingeerde dienstverbanden.

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Onderzochte constructies

De Inspectie SZW heeft in de periode van 1 januari 2014 tot 1 mei 2018 862 onderzoeken verricht in het kader van de aanpak van schijnconstructies. Het gaat hier om onderzoeken naar constructies waarbij sprake is van:

- een internationaal karakter, zoals internationale uitleenconstructies;
- nieuwe constructies samenhangend met een veranderende arbeidsmarkt;
- constructies die op relatief grote schaal worden toegepast waarbij sprake is van onderbetaling in een specifieke branche;
- een opstap voor allerlei vormen van fraude.

Hoewel ook andere vormen van schijnconstructies zijn onderzocht, is vanaf 2016 de focus gelegd op constructies die samenhangen met een veranderende arbeidsmarkt en die een opstap vormen voor allerlei vormen van fraude. Het gaat om:

- onderbetaling in de 24-uurszorg;
- misstanden in hotelkamerschoonmaak;
- onderbetaling bij stage na opleiding;
- schijnzelfstandigheid/schijnvennootschappen;
- gefingeerde dienstverbanden.

Onderbetaling in de 24-uurszorg

Misstanden in hotelkamerschoonmaak

Onderbetaling bij stage na opleiding

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

Gefingeerde dienstverbanden

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Onderbetaling in de 24-uurs zorg

De Inspectie SZW ontving diverse meldingen van werknemers en andere betrokkenen over mogelijke misstanden in de 24-uurs zorg. Werknemers van diverse nationaliteiten werden al dan niet via een zorgbemiddelingskantoor in combinatie met een buitenlands uitzendbureau tewerkgesteld bij zorgbehoevende cliënten met een PGB-budget. De werknemers woonden in bij de cliënten en waren 24 uur per dag beschikbaar. Er werd voor 40 uur per week zorg gefactureerd, maar de werknemers kregen voor veel minder uur betaald dan dat zij werkzaam waren. In deze onderzoeken heeft de Inspectie SZW overtredingen van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (Wml), Arbeidstijdenwet (Atw) en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi) geconstateerd. In één van de zaken zijn de betreffende werknemers na het onderzoek nabetaald, zij hebben dus alsnog het loon gekregen waar zij recht op hadden. In andere zaken zijn de procedures nog niet afgerond.

Onderbetaling in de 24-uurszorg

Misstanden in hotelkamerschoonmaak

Onderbetaling bij stage na opleiding

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

Gefingeerde dienstverbanden

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Misstanden in de hotelkamerschoonmaak

De Inspectie heeft diverse meldingen ontvangen van werknemers werkzaam in de hotelkamerschoonmaak over mogelijke onderbetaling. Schoonmakers moeten binnen een vooraf bepaalde tijd een aantal kamers schoonmaken. In de praktijk is dit veelal niet haalbaar. De extra tijd die zij nodig hebben voor het schoonmaken van de kamers wordt niet vergoed. De overige tijd, zoals het bijvullen van de linnenkar, wordt veelal niet genoteerd als werktijd. Hierdoor krijgen zij een deel van hun werktijd niet betaald en verdienen zij minder dan het minimumloon. Er zijn diverse onderzoeken ingesteld bij schoonmaakbedrijven werkzaam voor hotels. Deze hebben geleid tot het opmaken van boeterapporten voor niet naleving van de Wml. De schoonmaakbedrijven konden namelijk geen of onvoldoende bescheiden aanleveren op grond waarvan de Inspectie SZW de onderbetaling kon berekenen. Zo heeft een schoonmaakbedrijf een boete opgelegd gekregen van € 230.000. De opdrachtgever van het schoonmaakbedrijf heeft inmiddels de schoonmaakwerkzaamheden in eigen beheer genomen.

Bij controles op de schoonmaak van vakantieparken werd geconstateerd dat veel werknemers werkzaam waren terwijl zij ook een uitkering genoten. Dit heeft geleid tot bijna 50 meldingen aan UWV, SVB en gemeenten. Op basis van deze meldingen kunnen genoemde diensten een onderzoek instellen naar de rechtmatigheid van de samenloop van loon en uitkering.

Onderbetaling in de 24-uurszorg

Misstanden in hotelkamerschoonmaak

Onderbetaling bij stage na opleiding

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

Gefingeerde dienstverbanden

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Onderbetaling bij stage na opleiding

Vanaf december 2014 heeft de Inspectie SZW onderzoek gedaan naar mogelijk misbruik van werkervaringsplaatsen. Afgestudeerden kunnen op een dergelijke werkplek ervaring opdoen tegen een meestal geringe vergoeding. In de praktijk is gebleken dat dit kan leiden tot vervanging van een reguliere werkplek door een stageplek na opleiding. Hierdoor is sprake van verdringing van reguliere werknemers en ontstaat oneerlijke concurrentie. In totaal zijn achttien inspecties in dit kader verricht. Daar waar het niet ging om een stageplek, maar om regulier werk, is een boeterapport wegens onderbetaling opgemaakt. Drie van de onderzochte bedrijven en één gemeente hebben hun werkwijze na de inspecties aangepast: de betrokken arbeidskrachten kregen een arbeidsovereenkomst tegen het wettelijk minimumloon dan wel het geldende cao-loon. De werkgevers hebben de betrokken werknemers nabetaald.

Daarnaast is de informatievoorziening over het lopen van stage na een opleiding verbeterd. Op de website van de Inspectie SZW is informatie opgenomen over de regels rondom het lopen van stage na opleiding en het doen van meldingen als er mogelijk sprake is van misbruik. Verder is er overleg geweest met een paar belangenorganisaties van afgestudeerde psychologen en orthopedagogen. Ook zij hebben informatie op hun website gezet. Dit alles is gedaan om de kennis over dit onderwerp te vergroten bij starters op de arbeidsmarkt.

Bekijk hier de animatie 'Stage na opleiding'

Onderbetaling in de 24-uurszorg

Misstanden in hotelkamerschoonmaak

Onderbetaling bij stage na opleiding

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

Gefingeerde dienstverbanden

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

De Inspectie SZW heeft onderzoek ingesteld naar een omvangrijke constructie waarbij mogelijk sprake was van het verrichten van arbeid door buitenlandse schijnzelf-standigen. Bepaalde arbeidswetgeving is niet van toepassing op zelfstandigen. Daarnaast betaalt een werkgever geen loonbelasting en premies voor ingehuurde zelfstandigen. Door schijnzelfstandigen in te zetten tegen een heel laag tarief kan de werkgever goedkoper produceren dan zijn concurrenten die wel de regels naleven. In samenwerking met de IND en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is onderzoek gedaan naar mogelijke faciliteerders die het verblijf in Nederland en de toegang tot de arbeidsmarkt voor deze buitenlandse “zelfstandigen” regelen. Bij de aanpak van deze constructie zijn zowel strafrechtelijke als bestuurs-rechtelijke instrumenten ingezet. In totaal heeft de Inspectie SZW 31 personen als schijnzelfstandige aangemerkt.

De Inspectie SZW heeft controles bij bakkerijen verricht in samenwerking met de IND, Belastingdienst en politie. Bij twee ondernemingen werd een constructie met schijnvennoten geconstateerd. De schijnvennoten zijn door de Inspectie SZW als werknemer aangemerkt en de werkgever is beboet voor illegale tewerkstelling. Daarnaast werd een werkgever ook als feitelijk leidinggevende aangemerkt en als natuurlijk persoon beboet. Door het beboeten van feitelijk leidinggevenden wordt degene die de illegale arbeid heeft georganiseerd in persoon aangesproken. Ook al wordt de rechtsvorm gestaakt of gaat deze failliet, de boete voor de natuurlijk persoon blijft in stand. De Belastingdienst heeft, mede naar aanleiding van de onderzoeksbevindingen, een naheffingsaanslag opgelegd van ruim €235.000. Bij meerdere ondernemingen werden overtredingen van de Wav en de Wml geconstateerd.
Ook is een gemeente ingelicht over illegale bewoning.
In 2017 zijn deze ondernemingen opnieuw gecontroleerd. Wederom werd een constructie met een schijnvennoot geconstateerd.

Onderbetaling in de 24-uurszorg

Misstanden in hotelkamerschoonmaak

Onderbetaling bij stage na opleiding

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

Gefingeerde dienstverbanden

De schijnvennoot is als werknemer aangemerkt en tegen de werkgever is een boeterapport opgemaakt. Bij een andere herinspectie werd, omdat de eerder opgelegde boete niet werd betaald, door de deurwaarder ruim € 10.000 inbeslag-genomen. De onherroepelijke boete werd hiermee deels geïnd.

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Gefingeerde dienstverbanden

Bij een gefingeerd dienstverband wordt op papier een dienstverband aangegaan zonder dat daar een tegenprestatie in de vorm van arbeid tegenover staat of waarbij minder uur of voor een andere beloning wordt gewerkt dan in het contract staat vermeld. Het kan ook zijn dat de afgesproken arbeid door een andere persoon verricht wordt en dat er sprake is van illegale arbeid en/of onderbetaling. Een dergelijk dienstverband kan leiden tot het recht op een uitkering, maar kan ook dienen voor het verkrijgen van leningen of als garantstelling bij gezinshereniging. Bij het creëren van deze gefingeerde dienstverbanden spannen de werkgever, de werknemer en eventueel degene die op naam van de pseudowerknemer daadwerkelijk de arbeid verricht, samen.

De Inspectie SZW heeft 705 onderzoeken verricht naar mogelijk gefingeerde dienstverbanden op basis van de Vreemdelingenwet. Indien de IND bij de aanvragen voor gezinshereniging/gezinsvorming vermoedt dat sprake is van een gefingeerd dienstverband, meldt zij dit aan de Inspectie SZW. Die stelt vervolgens een onderzoek in en rapporteert daarover aan de IND. De IND gebruikt deze rapporten in haar besluitvorming op de verzoeken tot gezinsvorming- of hereniging. Bijna de helft van de rapporten heeft geleid tot een afwijzing van het verzoek om verblijfsrecht in Nederland, omdat de IND oordeelde dat sprake was van een gefingeerd dienstverband.

Er zijn bijna 60 signalen van mogelijke wetsovertreding naar andere diensten gestuurd, zoals signalen van mogelijke uitkeringsfraude naar UWV en gemeenten.
In 27 van de onderzoeken heeft de Inspectie SZW ook overtredingen van arbeidsmarktwetgeving geconstateerd. In dat kader zijn boeterapporten opgemaakt voor het ontbreken van de benodigde tewerkstellingsvergunning en zijn waarschuwingen gegeven voor het overtreden van de Arbeidstijdenwet. Daarnaast heeft één onderzoek geleid tot het instellen van een strafrechtelijk onderzoek. De Inspectie SZW is op basis van deze onderzoeken in 2017 gestart met een pilot waarin strafrechtelijk onderzoek wordt verricht naar werkgevers en werknemers die een gefingeerd dienstverband hebben afgesloten. Hiermee wil de Inspectie voorkomen dat werkgevers dergelijke dienstverbanden afsluiten.

Onderbetaling in de 24-uurszorg

Misstanden in hotelkamerschoonmaak

Onderbetaling bij stage na opleiding

Schijnzelfstandigheid/ schijnvennootschappen

Gefingeerde dienstverbanden

Schijn-
constructies

Inleiding

Onderzochte constructies

Inzet handhavingsinstrumenten

Conclusie

Inzet handhavingsinstrumenten

De Inspectie SZW heeft bij de bestrijding van schijnconstructies meerdere handhavingsinstrumenten ingezet, die hieronder worden weergegeven.

Inspecties

De Inspectie SZW heeft van 1 januari 2014 tot 1 mei 2018 in totaal 862 onderzoeken verricht waarbij 1.369 werkgevers zijn gecontroleerd. In een onderzoek kunnen meerdere werkgevers betrokken zijn, bijvoorbeeld bij in- en uitleensituaties of aanneming en onderaanneming. 705 van de 862 onderzoeken betroffen onderzoeken naar gefingeerde dienstbetrekkingen **Zie tabel 1**. Deze leveren in beginsel geen beboetbaar feit op maar een rapport van bevindingen voor de IND. Daarnaast heeft de Inspectie SZW 157 onderzoeken verricht waarbij 520 werkgevers betrokken waren **Zie tabel 2**. Bij 61 van de 157 onderzoeken zijn bij 133 verschillende werkgevers in totaal 1.464 overtredingen geconstateerd. **Klik hier** voor een overzicht van het aantal overtredingen per wet.

De onderzoeken zijn uitgevoerd in diverse sectoren, zoals de bouw, schoonmaak, horeca, detailhandel en de uitzendsector. In het kader van deze onderzoeken zijn 127 boeterapporten opgemaakt is inmiddels tot en met medio mei 2018 voor ruim € 4.800.000,- aan boetes opgelegd.

Opsporingsonderzoek

Naar aanleiding van meldingen uit het programma Schijnconstructies en cao-naleving over mogelijke gepleegde strafbare feiten heeft de directie Opsporing 7 zaken strafrechtelijk opgepakt.

Meldingen aan collega-diensten

Bij haar inspecties stuit de Inspectie SZW op mogelijke overtredingen waar ze zelf niet handhavend op kan treden. Andere diensten kunnen dat vaak wel. De Inspectie SZW geeft mogelijke overtredingen daarom door aan collega-diensten. Zo zijn 164 meldingen gedaan aan ketenpartners, zoals de Belastingdienst, UWV, IND en gemeenten.
De meldingen hebben onder meer geleid tot:

- het instellen van boekenonderzoeken en correcties van de loon- en omzetbelasting door de Belastingdienst;
- het stopzetten van uitkeringen door UWV en gemeenten;
- het afwijzen van verzoeken tot verblijfsrecht door de IND.

Cao-
naleving

Inleiding

Onderzochte constructies

Conclusie

Ondersteuning cao-naleving

Iedereen die in Nederland werkt heeft recht op eerlijk, gezond en veilig werk. Het is daarom belangrijk dat afspraken uit een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) worden nageleefd. Het is ongewenst als werkgevers een cao niet naleven om de kosten van arbeid te verlagen. Cao-partijen zijn zelf verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van cao's. Als zij vermoeden dat bepalingen van algemeen verbindend verklaarde cao's ontdoken worden, kunnen zij bij de Inspectie SZW een verzoek of een melding doen om een onderzoek in te stellen. In 2014 heeft de Inspectie SZW deze taak geïntensiveerd. Het doel is sociale partners te ondersteunen bij hun aanpak van niet-naleving van (algemeen verbindend verklaarde) cao's met als beoogd resultaat gelijk loon voor gelijk werk op dezelfde werkplek. Ook het tegengaan van oneerlijke concurrentie wordt hiermee beoogd.

Wettelijk kader
De Inspectie SZW kan cao-partijen en arbeidskrachten op verschillende wijzen ondersteunen om werkgevers te bewegen tot eerlijk loon voor eerlijk werk.
De Inspectie SZW doet deze onderzoeken alleen op verzoek van derden. Het gaat om:

1. Verzoek van een vermoeden van niet naleving van een cao;
2. Melding van een vermoeden van niet naleving van het loonverhoudingsvoorschrift;
3. Melding van een vermoeden dat een staking wordt gebroken.

Resultaten en effecten

Vanaf 1 januari 2014 tot 1 mei 2018 heeft de Inspectie SZW 94 onderzoeken afgerond. Deze onderzoeken hebben voornamelijk in de bouw-, metaal-, transport- en uitzendsector plaats gevonden. In de meeste gevallen onderzocht de Inspectie SZW welke beloning, toeslagen en functie-indelingen door werkgevers werden toegepast op werknemers en uitzendkrachten **Zie tabel 3**.

In tegenstelling tot reguliere onderzoeken heeft de Inspectie bij de cao-nalevingsonderzoeken geen instrumenten, anders dan het rapport van bevindingen en het verslag, om de werkgever te bewegen tot eerlijk loon voor eerlijk werk.
De sociale partners, en bij de Waadi ook andere partijen, kunnen wel stappen tegen de werkgever ondernemen.
Klik hier om te zien welke acties sociale partners hebben ondernomen op basis van de rapporten en verslagen van de Inspectie SZW.

Cao-
naleving

Inleiding

Onderzochte constructies

Conclusie

Onderzochte constructies

De Inspectie SZW heeft diverse constructies onderzocht bij de cao-nalevingsonderzoeken. Doordat werkgevers deze constructies toepassen, krijgen werknemers een lager loon dan zij volgens de cao zouden moeten krijgen.

Contracting

Contracting is een vorm van aanneming van werk, waarbij een opdrachtgever op basis van een overeenkomst van opdracht (of aanneming van werk) een deel van het werk uitbesteedt aan een contractor. De contractor werkt voor eigen rekening en risico en heeft leiding en toezicht over zijn werknemers. De Inspectie SZW heeft diverse onderzoeken verricht in de logistiek/distributie (orderpicking, vracht-afhandeling, laden/lossen en pakketten sorteren) en metaal (scheepsbouw en installatie) waarbij mogelijk sprake was van oneigenlijke contracting. Hiervan is sprake als in werkelijkheid arbeidskrachten ter beschikking worden gesteld en de opdrachtgever leiding en toezicht heeft over deze arbeids-krachten. De arbeidskrachten hebben dan recht op het inlenersloon van de opdrachtgever. Dit is vaak meer dan het loon dat op basis van contracting wordt betaald.

De Inspectie SZW heeft naar aanleiding van een melding van de FNV een onderzoek ingesteld in het kader van artikel 8 Waadi naar de beloning van pakketsorteerders. Deze waren via een outsourceondernemingaan het werk bij een postbedrijf. De onderneming had een overeenkomst van aanneming van werk gesloten met het postbedrijf.
De pakketsorteerders werden door het outsource bedrijf ingeleend van een uitzendbureau. Uit dit onderzoek is gebleken dat hier sprake was van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten en niet van aanneming van werk. Daardoor hadden de pakketsorteerders recht op beloning conform de cao van het postbedrijf. De Inspectie SZW heeft haar bevindingen uit het onderzoek beschreven in een verslag. Met behulp van dit verslag is de FNV in onderhandeling gegaan met het uitzendbureau en het postbedrijf. De FNV en het uitzendbureau zijn tot een akkoord gekomen.
Alle ruim 400 pakketsorteerders/uitzendkrachten worden door het uitzendbureau per 1 juli 2018 betaald conform de cao van het postbedrijf.

Cao-
naleving

Inleiding

Onderzochte constructies

Conclusie

Inzet van werknemers via buitenlandse bedrijven

De Inspectie SZW heeft onderzoek verricht bij bedrijven die gebruik maken van onderaanneming/uitbesteding bij in het buitenland gevestigde (dochter)bedrijven, postbus- of payrollbedrijven. Deze onderzoeken hebben met name in de bouw- en transportsector plaatsgevonden. Op verzoek van sociale partners onderzocht de Inspectie SZW onder meer hoe en op welke wijze de uitbesteding van werk/opdracht werd uitgevoerd en conform welke basisvoorwaarden de chauffeurs werden uitbetaald. Als sturing/leiding, toezicht, risico en organisatie zo goed als volledig vanuit het in Nederland gevestigde bedrijf plaatsvindt en de buitenlandse onderneming verricht zelf nauwelijks economische activiteit, moet feitelijk het Nederlandse cao-loon betaald worden.

Op verzoek van de Vervoersbond Naleving Beroepsgoederenvervoer (VNB) heeft de Inspectie SZW een onderzoek uitgevoerd bij een Nederlands transportbedrijf. Daar waren Poolse werknemers via een Poolse vestiging voor Poolse salarissen aan het werk. Met de bevindingen van de Inspectie SZW is de verzoeker met de werkgever gaan praten. Na onderhandeling is de werkgever met deze constructie gestopt. De Poolse chauffeurs krijgen nu een Nederlands arbeidscontract met Nederlandse arbeidsvoorwaarden.

Contracting

Inzet van werknemers via buitenlandse bedrijven

Uitzendwerk/flexwerk

Het inzetten van stagiaires als volwaardige arbeidskracht

Het inzetten van zelfstandigen zonder personeel

Cao-
naleving

Inleiding

Onderzochte constructies

Conclusie

Uitzendwerk/flexwerk

Een uitzendkracht heeft in principe recht op hetzelfde loon en dezelfde arbeidsvoorwaarden als een vaste werknemer die hetzelfde werk doet. De Inspectie SZW heeft diverse onderzoeken verricht bij uitzendbureaus naar het wel of niet toepassen van de cao van de inlener. In het geval dat uitzendkrachten niet volgens de cao van de inlener worden beloond, krijgen zij niet waar ze recht op hebben, wat kan betekenen dat zij minder loon, toeslagen en reis- en verblijfkosten krijgen. Hierdoor zijn ze voor een werkgever goedkoper dan vaste krachten in dezelfde functie. Deze constructie heeft de Inspectie SZW met name in de bouw-, metaal- en industriesector gezien.

De Inspectie SZW heeft op verzoek van de FNV onderzoek naar een uitzendbureau verricht. De FNV ontving signalen van werknemers van het uitzendbureau dat de cao niet nageleefd werd. Het ging hierbij om Poolse en Hongaarse bouwvakkers die bewust te laag ingeschaald zouden worden en daardoor te weinig loon zouden ontvangen. Hierdoor was er ook sprake van oneerlijke concurrentie. De Inspectie SZW heeft haar bevindingen uit het onderzoek beschreven in een rapport. Met behulp van dit rapport heeft de vakbond deze zaak voor de rechter gebracht. Die heeft alle eisen van de FNV ingewilligd.
Het uitzendbureau werd verplicht tot nabetaling en dit heeft geleid tot het faillissement van het bedrijf. Om ervoor te zorgen dat de benadeelde werknemers hier niet de dupe van zijn, heeft de opdrachtgever de nabetalingen voor haar rekening genomen.

Contracting

Inzet van werknemers via buitenlandse bedrijven

Uitzendwerk/flexwerk

Het inzetten van stagiaires als volwaardige arbeidskracht

Het inzetten van zelfstandigen zonder personeel

Cao-
naleving

Inleiding

Onderzochte constructies

Conclusie

Het inzetten van stagiaires als volwaardige arbeidskracht

Met name in de particuliere beveiligingsbranche heeft de Inspectie SZW op verzoek van het Sociaal Fonds Particuliere Beveiliging (SFPB) onderzoek gedaan naar de wijze waarop stagiaires door bedrijven werden ingezet. De voorwaarden waaronder bedrijven stagiairs kunnen plaatsen, zijn veelal vastgelegd in cao's. Hierbij gaat het voornamelijk om een veilige leeromgeving waarbij het leeraspect voorop staat. In sommige gevallen werden stagiaires als volwaardig werknemer ingezet waarbij zij werkzaamheden uitvoerden waarvoor zij niet bevoegd waren. Het beveiligingsbedrijf factureerde bij de opdrachtgever ook de uren van de stagiaires als volwaardig werknemer.

Het Sociaal Fonds Particuliere Beveiliging (SFPB) had signalen over beveiligingsbedrijven die stagiaires zonder begeleiding bij diverse objecten/evenementen inzetten. Het ging hierbij om stagiaires die nog niet in het bezit waren van een diploma. Met de rapporten van de Inspectie SZW heeft het SFPB de betrokken beveiligingsbedrijven aangeschreven. SFPB heeft vijf bedrijven verplicht tot het betalen van een schade-vergoeding. Het gaat om een totaalbedrag van € 61.301,-. Daarvan hebben vier bedrijven betaald. SFPB heeft aangegeven dat twee bedrijven de wijze waarop ze stagiaires inzetten hebben aangepast en dat voortaan het leeraspect voorop staat.

Contracting

Inzet van werknemers via buitenlandse bedrijven

Uitzendwerk/flexwerk

Het inzetten van stagiaires als volwaardige arbeidskracht

Het inzetten van zelfstandigen zonder personeel

Cao-
naleving

Inleiding

Onderzochte constructies

Conclusie

Het inzetten van zelfstandigen zonder personeel

Op verzoek van sociale partners heeft de Inspectie SZW voor wat betreft de cao-naleving onderzoek gedaan naar de wijze waarop zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) werden ingezet, met name in de bouwsector. Een zzp'er is geen werknemer en valt daarmee ook niet onder een cao. Er is sprake van een schijnconstructie als een zzp'er feitelijk als werknemer werkzaam is. Er zijn bedrijven die deze schijnconstructie gebruiken om werkgeversverplichtingen zoals toeslagen, vakantie, loondoorbetaling bij ziekte, pensioenafdracht uit de cao te ontduiken.

De Inspectie SZW heeft op verzoek van de FNV onderzoek gedaan bij verschillende concerns in de scheepsbouw. De rapporten van deze onderzoeken hebben de FNV ondersteund in de totstandkoming van een akkoord met een scheepswerf en een uitzendbureau. Het akkoord zorgde ervoor dat door toepassing van de cao de arbeidskosten van met name Roemeense werknemers gelijk zijn aan die van Nederlandse werknemers. De Roemeense werknemers zijn in dienst gekomen van het Nederlandse bedrijf. Hierdoor wordt er niet meer gewerkt met zogenoemde A1-verklaringen, zodat voortaan voor deze werknemers in Nederland premies en belasting wordt afgedragen.
De 162 Roemeense werknemers zijn met terugwerkende kracht schadeloos gesteld. Tot slot zal er geen onderaanbesteding meer plaatsvinden van ijzer- en laswerk door de scheepswerf.

Contracting

Inzet van werknemers via buitenlandse bedrijven

Uitzendwerk/flexwerk

Het inzetten van stagiaires als volwaardige arbeidskracht

Het inzetten van zelfstandigen zonder personeel

Conclusies

Algemeen

De onderzoeken naar schijnconstructies zijn meestal langdurig en vergen veel administratief onderzoek. Daar waar de bedrijfsvoering in het buitenland ligt, kan het lang duren om de administratie te verkrijgen. Verklaringen van werknemers zijn essentieel om de bewijsvoering rond te krijgen. Werknemers willen of durven niet altijd een verklaring af te leggen over hun arbeidsvoorwaarden. Zij zijn bang hun baan te verliezen en/of tevreden met het loon dat zij ontvangen. De toenemende juridisering leidt ertoe dat de onderzoeken worden bemoeilijkt: sommige werkgevers proberen het onderzoek te traineren door het gebruiken van juridische middelen, zoals het indienen van klachten, WOB-verzoeken en/of de inzet van advocaten.

Schijnconstructies

Ondanks de drempels die werkgevers opwerpen, is de Inspectie SZW steeds beter in staat om schijnconstructies te herkennen en aan te pakken. Door het in kaart brengen van deze schijnconstructies en het aanpakken van degenen die deze inzetten, voorkomt de Inspectie dat deze constructies zich als een businessmodel voor goedkope arbeid verspreiden. Samenwerking met ketenpartners en met sociale partners is bij de aanpak heel belangrijk. Daarom zal de Inspectie SZW ook de komende jaren investeren in deze samenwerking.

Cao-naleving

Ook bij cao-nalevingsonderzoeken gaat het om de aanpak van constructies die door werkgevers worden ingezet om af te wijken van de geldende cao. Gelet op de resultaten en effecten kan gesteld worden dat de onderzoeken van de Inspectie SZW en de vervolgacties van sociale partners een belangrijke bijdrage leveren aan het creëren van een eerlijke arbeidsmarkt, het voorkomen van oneerlijke concurrentie en aan het zorgen voor goede arbeidsvoorwaarden voor alle werknemers. Publiek-private samenwerking leidt tot verbetering van de naleving, reden waarom de Inspectie SZW hierop blijft investeren.

Inzet Inspectie SZW

Omdat de verschijningsvormen van schijnconstructies steeds veranderen in reactie op economische ontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving, moet ook de Inspectie SZW zich voortdurend blijven ontwikkelen. Dat betekent werken aan de inzet van innovatieve werkwijzen, het delen van kennis met partners in onder meer het Kennis- en informatieplatform, het inzetten van een brede instrumentenmix variërend van voorlichting, signalering en handhaving tot opsporing. Het is ook van belang om voortdurend te investeren in de relatie met buitenlandse inspectiediensten. Door met hen samen te werken en informatie uit te wisselen kan de buitenlandse component van een constructie effectiever onderzocht en aanpakt worden. De komende jaren zal er aandacht blijven voor het signaleren van mogelijk onwenselijke constructies, dan wel van onwenselijke gevolgen van bepaalde constructies op de arbeidsmarkt.

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opgesteld door XeroxOBT, Den Haag

Juni 2018 | 112775